

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

IV. Gosp. zbornični svétnik Oroslav Dolenec poroča, da sta občini in župniška urada Kolovrat in Ržišče ter še drugi interesenti prosili za napravo telegrafske ali brzojavne postaje v Izlakah. Ker je v obeh občinah 30 obrtnikov in ker so pri Izlakah toplice z jamskim kopališčem, katere imajo lepo bodočnost, in bi prospeh teh toplic brzojavna postaja v Izlakah zelo pospeševala, želeti je zato naprave brzojavne postaje. Toda ne samo v korist dobra Gallenegg in obiskovalcev toplic, ampak tudi v korist župniških uradov v Čemšeniku in Kolovratu ter posestnikov in obrtnikov bila bi naprava brzojavne postaje v Izlakah. Odsek predlaga torej: „Slavna zbornica naj priporoča napravo brzojavne postaje v Izlakah pri c. kr. poštne in brzojavne vodstvu v Trstu“.

Predlog se sprejme.

V. Gosp. zbornični svétnik Oroslav Dolenec poroča, da c. kr. poštne in brzojavno ravnateljstvo v Trstu namerja predlagati pri visokem c. kr. trgovinskem ministerstvu, da se napravi državna brzojavna, s poštne uradom združena postaja v Lescah. Odsek je, poudarjajoč kmetijske, obrtne in prometne odnose rečenega kraja mnenja, da bi naprava brzojavne postaje, s pošto združene, ne bila samo v korist občevanju tujcev, nego tudi v korist obrtnosti in prometu, in zato predlaga: „Zbornica naj pri ravnateljstvu v Trstu najtopleje priporoča napravo brzojavne postaje v Lescah“.

Predlog se sprejme.

VI. Gospod zbornični svétnik Anton Klein poroča, da se je občinski zastop gradaški obrnil do c. kr. poštne in brzojavne ravnateljstva v Trstu s prošnjo, da se napravi v Gradacu brzojavna postaja. Odsek se je s to prošnjo temeljito bavil ter se uveril, da je popolnoma opravičena. Za to brzojavno postajo so prosile občine Gradac, Podzemelj, Gruble in Semič, katere štejejo vkupe 5087 duš, potem trije župniški uradi in trije graščaki. Te brzojavne postaje je tem bolj potreba, ker sta bližnji postaji, katerih se morejo posluževati rečene občine, v Metliki in Črnomelju. Nadalje je treba uvažiti, da je v okolici gradaški vinogradarstvo, živinarstvo, trgovina z lesom in z deželni proizvodi znatna in da bi z novim občilom trgovina mnogo pridobila. Vrh tega je poudariti, da je v Gradacu samem gozdnarija alpinske družbe, katera mnogo občuje z osrednjim ravnateljstvom na Dunaji; nadalje, da dobra Krupp, Semič in Podturn zelo pogrešajo brzojavne postaje. Zato izjavlja odsek, da bi naprava rečene brzojavne postaje bila v korist kmetijstvu, obrtnosti, trgovini in prometu, ter predlaga, naj zbornica to pripozná in prošnjo občine gradaške najtopleje priporoča.

Predlog se brez razgovora jednoglasno sprejme.

Politične stvari.

Iz deželnega zbora štajarskega.

V zadevi slovenskih zemljiških uknjižeb.

Govor deželnega poslanca dr. Jos. Serneca v deželnem zboru štajarskem dne 17. januarija 1888.

Visoka zbornica! Ko sem prvokrat bral poročilo večine, razvnel me je posebno tisti stavek, ki govori o dveh jezikih, katera bi mi Slovenci imeli. Ali ta gnev minil me je kmalu; kajti hitro sem prišel k prepričanju da se ta stavek ne more resnim zmatrati, ter da o takih trditvah preneha vsak daljni razgovor.

Jaz že delujem na spodnjem Štajerskem od leta 1870 in sicer 5 let kot koncipijent in 12 let kot odvetnik. V tem času nabral sem si veliko skušen. Držal sem se vseskozi pravila, da nesem nikdar za slovenske stranke delal nemških pisem, nego pobotnice, dolžna pisma, kupne pogodbe itd. delal sem v tistem jeziku, v katerem me je stranka nagovorila, razen če so me prisilile kake posebne okoliščine k čemu drugemu. Posebno pa, od kar sem odvetnik, napravljaj sem za slovenske stranke, za tožnike ali tožence, — izvzemši malih izjem — vedno le slovenske uloge. Od početka zadovoljil sem s tem, da so bile slovenske uloge vsprejete; tu in tam so se slovenske uloge rešile v nemškem jeziku. Uradniki takrat niso slovenskega jezika bili tako zmožni, torej se še ni dalo doseči, da bi se vseskozi reševale uloge v slov. jeziku; pa od dne do dne bilo je več slov. rešitev. Pri vseh okrajnih sodnijah na Spod. Štajarskem prišle so v zemljiške knjige kar tropoma slovenska pisma. Kakor jaz, delali so tudi drugi. Bila je to velika dobrota, katero smo s tem skazovali na pravosodnem polji slovenskemu prebivalstvu.

Koliko sitnob, koliko nesrečnih pravnih sem videl nastalih iz tega, ker je Slovenec, neznajoč nemški, podpisal ali podkrižal nemško listino! Prišel je potem k meni rekoč: „moj Bog, to se me ni prečitalo, o takem dogovoru ne vem nič; pogodba se je drugače glasila, to se je v pismu izpustilo“. Takí listini se ne more pripisovati dokazilna moč, kajti listina se mora prečitati onemu, ki ne zna sam brati, Slovincu pa, ki ne zna nič nemški, se more taka listina samo raztolmačiti. Kdo pa je porok, da je tolmač pri laganji pravo zadel? Dotični Slovenec mora podpisati listino samo s slepo nado, da je tolmač pošten mož, ter da je tudi pravo pogodil. Pravd nastalih iz takih nepravilnostij imel sem mnogo in konec je bil navadno, da je moral sodnik spoznati na priče, ki so bile navzoče, ko se je listina delala. Listina sama pa se ni jemala kot dokaz tako da je bila brez vsake vrednosti. Sodnik moral se je ozirati samo na to, kar so priče govorile, kako se je v resnici ustna pogodba glasila; iz listine pa se nikakor ni dalo razvideti, kaka je prav za prav pogodba. Po teh skušnjah sem se ravnal. Nikdar pa se mi še sanjalo ni, da imamo dva slovenska jezika,

novoslovenski in „vindiški“. Govoril sem s kmeti in omikanimi Slovenci samo jeden jezik ter poznam samo jeden slovenski jezik. Pa slovenski jezik govori se v deželnem zboru kranjskem, časniki in knjige se pišejo v njem, neštete stranke se ga poslužujejo; kako bi vendar vse to mogoče bilo, če tega jezika ne bi nikdo razumel? Omenjam le družbe sv. Mohora v Celovci; ta družba dava po sedem do osem slovenskih knjig na leto vsakemu svojih udov, ter broji čez 36.000 udov; to neso le omikani Slovenci, nego večinoma kmetje; in to je dokaz, da naši kmetje bero in knjige razumijo; kajti kako bi mogoče bilo, da bi tako z veseljem segali po teh knjigah in bili udje te družbe, ako knjig ne bi razumeli? Morebiti, da se je še dalo v 1860. letih preiti preko nas in našega jezika na dnevni red; pa takrat smo komaj začeli delovati; do takrat še nismo imeli nobenih šol. Naše ljudstvo še takrat ni znalo brati niti pisati. Danes je to, hvala Bogu, drugače! Velik del našega ljudstva bere ter mu je s tem mogoče se dalje izobraziti, ko je že šolo zapustilo; in to je potreba sedaj v veku telegrafov in železnic, da vsakdo, tudi v najzadnji koči, bere in se dalje izomika. To je tudi naš cilj, to hočemo doseči, in opazujemo, da naš kmet v kulturnem oziru veselo napreduje, odkar mu dajemo berila v narodnem materinem jeziku.

Kaj stori naš kmet, če dobi slovenski odlok? Če ne zna sam brati, pokliče pa kakega šolarja, da mu tožbo, odlok itd. prečita, ter ve potem takoj za kaj se gre. Mlajšim kmetom, ki še ne vedo o uknjižbah, predznabah, zastavni pravici, obravnavah in o enakih izrazih, se morajo taki pojmi pojasniti, starejši posestniki pa, ki so imeli s sodnijo že veliko opraviti, razumijo vse te izraze ter se še nikdar ni pripetilo, da ne bi razumeli odlokov, ako so le bili v pravilni slovenščini. Bil sem mnogokrat priča, da je toženec, ki je dobil slovensko tožbo, vedel pri sodnji koj povedati, za kaj je poklican ter se pozival na to, da stoji v tožbi to in to; nasprotno pa, da je bil zelo nevoljen, če se mu je poslala nemška tožba, ter da je rekel da ne vé, zakaj da je poklican. Kako težavno je za kmeta, če dobi nemške tožbe in nemške odloke! V marsikateri vasi ni nikogar kdor bi nemški razumel; mora se toraj dotičnik zanašati na sodnijskega slugo, ali pa na kakega drugega človeka, o katerem se govori, da baje nemški razumi. Ta mu raztolmači odlok dobro ali slabo, kakor ve in zna; in če kmet ni toliko previden, da bi šel s takim nemškim odlokom h kakemu odvetniku ali notarju, prigodi se mu navadno, da se mu je odlok krivo raztolmačil, ter da je vsled tega zamudil obroke ali kake druge potrebne korake.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 4. marca.
Sinoči je zopet sneg pobelil ulice Dunajeke in danes

jutro kidale so ga velike množice delavcev na kope ter ga odvažali na večje prostore izrekoma na široko okrožno cesto. Gorkomer kazal je danes zjutraj ob 9. še 6° mraza; ker je jasno, bode se čez dan že ogrelo — toda zima drži se svojih pravic, zagotovljenih ji v „Pratiki“, ki ji kaže vladarsko dobo do 21. marca. — Samo sv. Gregor, kateri po starodavnem ljudskem pravu pričinja spomlad, zamore zimi utrgati ubornih 9 dni, to upamo, da se zgodi tudi letos.

Danes večer bode v hotelu „Zillinger“ na Vidni velika Beseda na čast našemu pesniku Vodniku, te Besede udeležo se gotovo zastopniki vseh tukaj biva-jočih slovanskih narodov. — Obljubil je pri petju ta večer sodelovati tudi pevec Weiglein od dvorne opere, pa med pisanjem čujem, da se nekaj kuja, — po stari navadi pevcev. —

Državni zbor sam ima glede javnih sej nekake počitnice, neumorno pa delujejo odseki. V javnih sejah obravnavajo se večinoma zastareli, deloma pozabljeni ali taki predmeti, o katerih velja pregovor, „iz te moke ne bode kruha“.

Tak predlog je v zadnjih dveh sejah obravnavan pa še ne dognan predlog o nekaterih polajšavah pri potrjevanji podpisov na pismih, katera se imajo rabiti pri zemljiških uknjižbah. Razun male izjeme od leta 1852. do 1855. v prejšnjih časih ni bilo postavno zapovedanih takih potrdil in še le l. 1872 se je sklenila taka postava. Od one dobe naprej bojuje se vse prebivalstvo skoraj brez izjeme zoper to prisilno potrjevanje, ker v je resnici velikansko breme.

Predlog poslanca Siegel-a in drugov zahteval je, naj se iz vse zbornice voli odsek 18 členov, ki naj bi predlagal, kako bi se to breme polajšalo, ako ne popolnoma odpravilo. Leta 1882. predložila pa je vlada sama načrt postave s polajšavami glede književnih pisem, ki zadevajo vrednost do 100 gld. Zbornica poslancev je predlog sprejela pa gosposka zbornica ga je zavrgla.

Sedaj predložil je dotični v ta namen izvoljen odsek približno enak predlog, ki bistvene polajšave privoluje do vrednostne svote 100 gld. ki pa v svoji obliki ni posebno srečen in ki po drugi strani nikakor ne zadostuje onim, ki so po vsem nasprotniki prisilnega potrjevanja podpisov.

Obširno in zgodovinsko razpravljal je ta predmet Kronawetter, z nasprotnega stališča pa društvo notarjev. Ni dvomiti, da bode zbornica poslancev sklenila po svojem prepričanju, ali vlada ne bode hotela storiti odločnega koraka, še manj pa je pričakovati, da bi postala gosposka zbornica kmalu družega menenja, kot pri zadnjem sklepanji.

V torek je na dnevnem redu tudi državna pomoč Goriški zarad bolezni „pelagra“ in pa odškodnina vožnje za katehete.

Iz Ljubljane — Koroški Slovenci. Najtemnejša maroga našega ustavnega življenja v tostranskih deželah je pač ravnanje s koroškimi Slovenci.

Vam prav živo, da to storite, drugače se pripeti Vaši občini tako, kakor se je peipetilo uže marsikateri drugi da ne more vsled hudega razsajanja te bolezní nič več rediti prasičev. Ako sta okrajni glavár in živinski zdravnik dovolj stroga, zatrla bodeta kmalu to bolezen in ob enem tudi vraže. Kako od te bolezní zdraviti, brati morete v knjigi „Živinozdravništvo,“ katero doboste pri Blasniku v Ljubljani.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

VII. Gospod zbornični tajnik poroča, da je c. kr. deželna vlada javila zbornici, da se je neka lesno-trgovinska tvrdka v Trsta pritožila zoper negativni odlok okrajnega glavárstva logaškega ter prosila, da se odloči, ali je tvrdka dolžna, ono trgovino, katero po preložitvi glavnega sedeža društva v Trst sklepa še na R., naznanjati posebe okrajnemu glavárstvu logaškemu ter jo tam tudi obdačevati. Tukaj se torej gré za vprašanje, ali je to trgovino smatrati kot podružnico ali skladišče ali pa magacin po določilih § 40. obrtnega reda, ali pa jeli je trgovino, ki se sklepa na R., zmatrali samo kot táko, do katere ima tvrdka pravico, ne da bi jo morala posebe naznanjati pri obrtnem oblastvu v Logatci. Odsek se je o tej stvari večkrat posvetoval in pozvedaval ter se konečno uveril, da trgovina tržaške tvrdke na R. ni podružnica, ni skladišče, ampak da ima na R. samo magacine in druga mesta, katera so jej v to, da v njih shranjuje les, deske itd., in iz teh magacinov pošilja svoje blago neposredno v svoja tržaška skladišča, da ga od tod dalje prodaje ali po, da iz teh magacinov razpošilja po železnici ali pa vozniških svoje blago po navodilih, ki jih izdaje nje tržaška načelnica. Gledé na to predlaga odsek: „Slavna zbornica naj se izjavi v zmyslu poročila.“

Predlog se sprejme.

VIII. Gospod zbornični svétnik Anton Klein poroča o vprašanju, ali smejo mizarji svoje izdelke sami pleskati. Rešujočemu to vprašanje izjaviti je odseku, da zbornica ni pristojna razsoditi dotično stvar, ampak obrtna oblastva. Ker je obrtno oblastvo prve stopinje razsodilo v jekavnem zmyslu, imel bi prosilec obrniti se z nadaljnim rekurzom do c. kr. deželne vlade, katera bi gotovo vprašala bila zbornico za nje mnenje. A da bi prositelju bilo mogoče, v bodočih slučajih pravo utemeljiti svoje pritožbe, javlja odsek, da je v tem slučaju merodaven § 37 obrtnega reda, kateri določuje, da ima vsak obrtnik pravico, izvrševati vsa dela, potrebna za popolno izdelovanje njegovih izdelkov ter imeti za to tudi pomočne delavce drugih obrtov. Ker od mizarja navadno zahtevamo izgotovljeno blago in ker je najprikladneje, da mizar sme prodajati pleskane izdelke, misli odsek, da ima mizar v zmyslu § 37 obrtnega reda pravico pleskati blago, pri njem naročeno, nasproti temu pa nima pravice prevzemati pleskarska dela. Odsek tedaj predlaga: „Slavna zbornica naj se izjavi v rečenem zmyslu.“

Predlog se sprejme jednoglasno.

Politične stvari.

Iz deželnega zbora štajarskega.

V zadevi slovenskih zemljiških uknjižeb.

Govor deželnega poslanca dr. Jos. Serneca v deželnem zboru štajarskem dne 17. januarija 1888.

(Dalje.)

Zaradi tega je treba toliko prošenj za opravičenje zamujenih dnevov. Dotični kmet se opira na to, da ne razume nemškega odloka; da je sicer vprašal kaj da odlok pravi, da pa se mu je reklo, da to in to ter da je vsled tega potrebno zamudil; on da torej ni kriv, če je zamudil. Takim nedostatnostim upirali smo se mi vedno in smo jih tudi že odpravili v veliki meri. Z velikim zadovoljstvom smem torej reči, da smo pravosodju neizmerno koristili s tem, da smo dali kmetom slovenske uloge in odloke, s katerimi kmet dobro izhaja in ga varujejo, da se mu ne godi krivica.

Pravnim trditvam gosp. dr. Wannischa hočem samo postaviti nasproti prvi stavek § 102 obč. zemlj. zakonika. Ta zaukazuje, da se mora uknjižba izvršiti samo vsled pismenega ukaza zemljiško-knjižne sodnije ter se mora izvršiti natanko tako, kakor se ta ukaz glasi. Nikdo ne more dandanes več zanikati Slovencem na spodnjem Stajarskem priborjene pravice, da dobijo na slovenske uloge slovenske odloke, torej tudi na slovenske zemljiško-knjižne uloge slovenske odloke. O vprašanji torej, kako se ima uknjižba izvršiti, ni deželni zbor kompetenten soditi, kajti slovenski odlok mora se „tako uknjižiti, kakor se glasi“, torej slovenski. Sodniku se ne more ukazovati, da naj izda odlok v dveh jezikih. Kako se more torej uknjižba izvršiti v nemškem jeziku, ako državni zakon ukazuje, da se mora upis izvršiti tako, kakor se glasi ukaz zemljiško-knjižne sodnije. Čez to zaviro se ne dá preskočiti.

Nadalje omenjam naredbe, ponatisuene v predlogu manjšine in podpisane od deželne nadsodnije svetovalca Schmeidel-na. V tej naredbi stoji proti koncu, da ukaz justičnega ministerstva pravi, da je običaj ki se je urinil pri nekaterih sodnijah, da dobi namreč stranka sicer slovenski odlok, da pa se za zemljiške knjige naredi nemška prestava, nepravilen in nepostaven. In res, očitno je, da je silno nevarno, če se dopušča, da se izdani odlok prelaga in še le ta prevod odda v zemljiške knjige. Kdo se bo zanašal, da se je res tako uknjižilo v zemljiške knjige, kakor mu slovenski odlok pravi, ako ve, da se je ta odlok še le prestavil in da se je uknjižba izvršila še le na podlagi te prestave.

† Cesar Viljem nemški.

Začetkom minulega tedna došlo je z Berolina prvo naznanilo, da je cesar Viljem zopet obolel vsled nepomenljivega prehlajenja, kakor tolikokrat že pred. Prve dni bolezní je še ustajal, sprejemal svoje ministre in

počastitve. V Tandži se srečal vsak dan starega, popolnoma topega Santona. V roki je nosil babuše, grdo je tulil po ulicah, in to je uganjal uže 20 let brez vse zapreke. Ljudje so kar tiščali k njemu, vzlasti ženske. Kdor je mogel, poljubil mu je umazano, suho roko, ali pa obleko, da si je zamahoval z debelo palilo okoli sebe. Čudno, da je palica zadevala le Jude. En pot sem tudi jaz homaj se umeknil palici, zato je meni namenjeni udarec priletel na glavo nekemu Judu. Ker je mož malo zaklel, pograbili so ga pri tistej priči ter tirali na policijo, kjer so mu jih nabrisali ee vém koliko na podplate.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

Minuli petek imela je zbornica poslancev zadnjo sejo pred Velikonočjo in seja pričela se je, da bi bila pred končana že ob 10. zjutraj. Ob 12. zborovala je tudi gosposka zbornica.

V zbornici poslancev ni bilo pomenljivih stvari na dnevnem redu, razun poročila komisije za državne dolgove za leto 1885.

To poročilo bilo je levičarjem, izrekoma onim, kateri v sebi čutijo tiho ali glasno željo postati ministri, — dobro došla kost, katero so v tej seji gldali skoraj štiri ure. Dogodba v kontrolni komisiji, po kateri so levičarji tako hlastno segli, bila je sledeča: dvorni svetovalec Langhammer, pristaš levičarjev, opravljal je v komisiji posel prvega uradnika ter je imel tudi sostavljati zapisnike in iz njih poročila. V neki seji komisije vrtil se je razgovor tudi v onih malih državnih dolgovih, katere so sklepali posamezni ministri za svoje oddelke, navadno za zgradbo uradniških poslopij tako, da so se stroški takih zgradb plačevali v 40 letnih obdobjih. Ker se je pri budgetnih razpravah že večkrat ugovarjalo takim dolgovom, sprožil je tudi v kontrolni komisiji, to stvar član, sedaj umrl Smarževski, rekoč, da bi se vsi taki dolgovi smeli sklepati še le po pritrjenju finančnega ministra. Langhammer napravil pa je iz te opazke vse drugače in to tako, da se je iz nje lahko čitala ojstra nezaupnica proti finančnemu ministru. — Predsednik komisije vitez Šrom ni posebno pazljivo čital onega zapisnika in tudi ne po njem posnetega poročila komisije do državnega zbora tako, da je v njem ostala omenjena nezaupnica Langhammerjeva do finančnega ministra.

Členi komisije zapazili so to že, ko so levičarji sami to staknili in na veliki zvon obesili.

V novo sklicani seji komisije popravil se je oni zapisnik tako, kakor je razprava v resnici tekla; — poročilo za državni zbor pa se ni moglo popraviti in da bi se iz tega skovalo levičarjem povoljnije orožje zoper

vlado, izstopili so levičarski člani iz kontrolne komisije rekoč da se je Langhammer-ju krivica godila itd. Sedaj toraj v kontrolni komisiji levičarji niso zastopani in porabiti so hoteli to priliko, da bi udrihali po vladi in večini, ter so pričakovali, da jih bode vlada lepo prosila, da naj zopet vstopijo v kontrolno komisijo. Prvo se je sicer zgodilo v najobilnejši meri. Pred vsem govoril je z levico bivši član kontrolne komisije baron Dobelhoff, ki je s stališča svoje stranke opisaval dogodbe v kontrolni komisiji. Za njim pa začne govoriti Plener ter čveka skoraj 1½ ure toliko praznih čenč, tu in tam zasoljenih z zabavljicami na komisijo in na finančnega ministra tako, — da so mu celo lastni pristaši popihali iz zbornice. Za njim popravlja dr. Fuchs, podpredsednik kontrolne komisije vse dogodbe s prečitanjem zapisnikov tako, kakor so se godile. Potem govori še enkrat zopet obširno Plener, za njim finančni minister Danajevski, dalje pa še Neuwirth, Herbst in Sturm, kateri so pa že prav v oni obliki govoriti proti vladi, kakor kmečki fantje, kader že po kolih segajo.

Še le poročevalec dr. Matuš govoril je zopet mirno in stvarno tako, da je pač vsak poslušalec lahko storil sodbo o tem grozovitem ropotu levičarjev, rekoč: „veliko vpitja in malo vžitja“. — Tako je zadnja predvelikonočna seja, o kateri se je pričakovalo, da bodo končana ob 1. ali vsaj ob 2., — trajala od 10 do ¼4 popoldne. Drugi dan pa je žalostno tarnala „N. Fr. Presse“, da je levičarjem zopet po vodi splavala nada, da bi jih finančni minister prav lepo prosil, naj zopet vstopijo v kontrolno komisijo.

Iz deželnega zbora štajarskega.

V zadevi slovenskih zemljiških uknjižeb.

Govor deželnega poslanca dr. Jos. Serneca v deželnem zboru štajarskem dne 17. januarija 1888.

(Dalje.)

Vsi ti pomisleki kažejo, da nikakor ne more določevati deželni zbor, v katerem jeziku naj se v zemljiške knjige upisuje, nego da mora biti jezik, ki velja po postavi pri sodnji kot navaden in v katerem se ulagajo uloge, isti, v katerem se tudi upisujejo v zemljiške knjige; kajti vsebina tega, kar se v zemljiške knjige upiše, je bistven del sodniškega odloka, ter ne spada k notranji ureditvi zemljiških knjig. Zatorej pa ne more biti gorora o tem, da bi naredba visokega pravosodnega ministerstva segala v kompetenco deželnega zbora.

Poslanec g. dr. Wannisch navaja neredbo od leta 1862. o rabi slovenskega jezika pri sodujinah. V letu 1862 se je res samo izreklo; da se smejo uloge v slovenskemu jeziku ulagati in reševati „p o m o g o č n o s t i“ tudi v tem jeziku. Pa to je bilo leta 1862 in to je bilo za takratne čase umestno; kajti takrat je bilo le malo sodnikov, ki so bili popolnem večji slovenskega jezika. Danes smo pa Slovenci že na boljšem mestu. Od takrat smo Slovenci dobili časnike in knjige v svojem jeziku,

nesmo ostali taka uboga čreda, ki ni imela nikogar, ki bi jo poučil in bi ji dal berila. Dandanes imamo Slovenci že dovolj duševne hrane v svojem jeziku. No, ali pa hočete Vi naš narod omikati ali poučevati, Vi ki ne morete ž njim niti govoriti, niti za njega kaj pisati? Kaj ste storili Vi do zdaj za izomiko našega naroda?

Slovenci smo, hvala Bogu, tako daleč, da lahko gledamo s pomilovanjem na tako govoričenje, o novo-slovenskem in „vindiškem“ jeziku!

Konečno moram še tudi spregovoriti o korakih visokega deželnega odbora.

Naši dopisi.

Iz Kranjskega okraja 18. marca. — Prekoristno knjigo „Žganju slovó, vojsko“ bi moral vsak Kranjec na kmêtih, da ne rečem vsak Slovenec večkrat čitati. Vsak pravim, ker jih je jako malo, ki niso udani ti strupeni uničevalki duhá in telesa našega, nekdanj tako zdravega, nadarjenega in čvrstega národa katerega ni ugonobila sužnost pasjeglavih Obrov, niti madjarsko niti frankovsko nasilje, národ, ob katerega se je zastonj zaganjal mogočni beniški lev, junaški národ, ki je kakih 300 let odbijal uspešno napade divjih Turkov in tako bil škit zadej ležečim nemškimi deželami, národ, katerega v tem oziru smemo ponosno primerjati starim Grkom o navalih azijskih Perzijancev, náš národ, čegar hrabri sinovi so po neštevilnih bojnih poljanah v prvih vrstah avstrijskih armad srčno kri prelivali, ta národ je v nevarnosti, da ga v njegovem jedru, v kmečkemu stanu, strupeno špiritovo žganje pokvari popolnoma! Sedaj pije vse to brlozgo, staro in mlado, bogati in revni. Oče gre v žganjarsko krčmo, seboj pelje otroka, časih komaj triletnega, in že mu ponuja strupa, da bi ne jokal in ga domu ne silil, in s tem ga uči prej spoznavati strup kakor Boga, morí, ubija mu mlado dušo in telo. Tako delajo starši sami s svojimi otroci, tako sejejo v nežna srca trnje in osat, kar bo v malo letih najbolj bodlo in peklo nje same. Otroci izpolnijo komaj 12 let, že bodo staršem denar kradli, na paši pili grenko, njih šibka telesa morilno žganje in revnega popotnega rokodelca ali sploh vsakega tujca s kamejnem drvili, ako ga pot mimo njih vodi.

Glejte, za žganje skrbni očetje, tó je šele začetek vašega sadu! Ko imajo ti dečkaki kakih 16 let, ti bodo že vse noči pili, če so mogli kaj žita skrivaj prodati, razsajali in kričali bodo po vasi, da ne bo nihče v stanu spati, na cesto bodo kolov nametali in vozove obdrževali za samo nagajanje, in kolikrat ni to uzrok najhujih pretepev! Drugi dan pa, ako so odnesli zdravo betico, bodo dremaje vsako delo upravljali. In ko je vojaški nabor, prihajajo mladenči, ki so izpolnili 19 let, bledih in upadlih lic, subí in veliko jih je, ki še centa ne tehtajo, teže, brez katere pred 50letí ni nihče po noči smel na vas. In kdor je slabeje postave, ali bolje rečeno, kdor je večji žganjar, bolj ti razsaja.

Pri vsakem naboru se kateri ali sam pobije, ali pa pretepe svojega tovarša. Ravno letos se je nek fant pri vojaškem naboru v Škofji Loki tako napil, da je 16. dne t. m. celi dan skozi več vasi razsajal.

Proti večeru je imel iti čez most na Sori, ker sta ga radi žganja vid in moč zapuščala, ko je namerjal ravno na most stopiti, stopil je na stran ceste, padel pod most, kjer je z glavo ob kobilo (mostovo nogo) butil in si s tem čepino na glavi ubil in v vodo padel. Ljudje so videli in ga izvlekli na suhu, ter ga zanesli v neko podstrešje na prosto, kjer je celo noč ves moker in pijan ležal v nezavesti. Drugi dan prilezel je od mraza premrt v domačo vas Godišče. Tožil je da ga zebe. Šel je ležat za peč in sledeče jutro dobili so mrtvega. Žalosten konec mladenča! Toda kakoršno življenje taka smrt.

Teden prej pa so Podrečanje za Savo zapazili, da nekega zidarja, ki je sam stanoval v celi hiši in ki je vsaki dan se z grenkim zalival, kakor z vodo, da ga že 3 dni ni bilo iz hiše. Odprli so hišo s silo in — žganjar ležal je mrtev v nji. Naši kmetje pravijo: „Žganje se je v njem unelo.“ Pa ti smrti vsled „jeruša“ nista sami v 14 dneh v našem okraju. Ta teden napil se je 28letni škoporezec, po domače „Norn“, iz Trboj doma, v Stražišču tako, da je komaj v nek hlev pritaval, „Žganje se mu je unelo.“ Zjutraj dobili so mrtveca. In kako bi se mu ne! Na staro leseno slamoreznicco narezal je več škopov, kakor kdo drugi na najboljši fabriški železni stroj. Zaslužil je na teden po 3 gl. in hrano, a v nedeljo in še par dni potem je vse zapil!

Take nesreče uzročuje nesrečno žganje dan za dnevom po naši domovini. Koliko moralnega pohujšanja! Žganje zamori vsak blagi čut v človeku, uniči vero ali saj oslabi, in s to pade vsa poštenost neolikanca. In ni čuda, saj še pri olikanih ljudeh opazujemo, da so brez vere za vse hudobije sposobni. „Žganju slovó, vojsko!“, Ta knjiga je zelo pošla. Jako potreba bi bilo, da bi jo natisnili drugič in ako je na kakem mestu kaj spremeniti, da bi se popravilo. Nadejam se, da mi ne bo nihče zameril, kdor pozna knjigo in silno kvaro, ki jo dela žganje Kranjcem, Slovincem, ako priporočam, da bi to knjigo izdala razširjena in slavna „Družba sv. Mohora.“ Dal Bog, da bi ne bil ta glas „glas upijočega v puščavi!“

Mislili smo kmetje, da bo malo bolje od 1. febr. sim, odkar je deželni davek povišal ceno litru žganja od 32 na 40 kr., a motili smo se. Vsi želimo, da bi namerjani državni davek povišal ceno na 80 kr. Le pri porabi špirita za barvanje in enake potrebe bilo bi treba nekaj izjem. Še nekaj. V Galiciji in Ameriki imajo postavne kazni zoper pijančevanje. Ali niso morda pri nas ravno tako potrebne?

Toliko jeremijade za danes. Ako bote blagovolili sprejeti te vrstice v Vaš priljubljeni list, bom o priliki še kaj poročal.*)

J. Pozabljivec.

*) Prosimo prilično zopet oglašiti se, za ta dopis lepa hvala. — Postava zoper pijančevanje se ravno obravnava v državnem zboru. Vred.

Politične stvari.

Iz deželnega zbora štajarskega.

V zadevi slovenskih zemljiških uknjižeb.

Govor deželnega poslanca **dr. Jos. Serneca** v deželnem zboru štajarskem dne 17. januarija 1888.

(Konec)

Deželni odbor je oblastvo za celo Štajersko; zaradi tega bi se pa tudi moral obnašati jednako nepristranski proti Slovencem kakor Nemcem, da se morejo Slovenci kakor Nemci nanj ozirati z enakim zaupanjem. Kolikor najmanjše smemo terjati, je, da deželni odbor v katerem sedijo Nemci, ki se ponašajo s svojo narodno zavestjo, ne pozablja da tudi Slovenec čišla svojo narodnost, ter da je ponosen, da je slovenske krvi! Deželni odbor mora znati, da ima Slovenec jako nežen čut za svoje pravice, h katerim tudi spada pravica, da sme v svojem jeziku nastopati pri sodnijah, ter da si ne bode dal odvzeti te teško priborjene pravice! Pri obravnavi te zadeve moralo bi se v poštev jemati, da imajo prebivalci na Spodnjem Štajerskem jako živ naroden čut, da jih mora torej globoko užaliti, ako vidijo, da se jim skuša odvzeti pravica, katero jim davajo državne postave, katero priznava vlada, katera je pri sodnijah v veljavi, ter ima najboljše nasledke!

Kako prijetno je za slovenskega posestnika, ki zna pisati in brati, da more sam v zemljiških knjigah pogledati in prečitati, kaj je pri njegovem zemljišču uknjižena; in da se mu ni treba zanašati, kaj in kako se mu uknjižbe raztolmačijo.

Zakaj ne privoščite Slovencem tega? Ali je zaradi tega nemštvo na škodi, če se na prošnjo, katero uložijo Slovenci sam ali pa njegov pooblaščenec zanj v slovenskem jeziku, izvrši uknjižba pri njegovem lastnem zemljišču v slovenskem jeziku?

Pri nas spodaj občevanje mej Nemci in Slovenci ni tako napeto, poznam nemške trgovce v Celji, ki razpošiljajo po deželi slovenska pisma, druge zopet, ki dajo v „Slov. Gospodarji“ tiskati svoje anonse; če kdo pride k nemškemu trgovcu in govori slovenski, postreže se mu v pravilnej slovenščini; zatorej ni res, da bi v mejsobnem občevanju vladalo mej obema narodoma toliko sovraštvo. Zagotavljam Vas, da samo nekateri zagrizenci in zakotni lističi skušajo zasejati terorizem in sovraštvo, in da tisti najbolje ravna, ki se za to ne zmeni, nego mirno naravno gre svojo pot.

Nemam iluzije, da bode večina visokega deželnega zbora odstopila od svojega predloga, v katerem se nahajajo globoko nas žaleče besede; naj se izreče hvala deželnemu odboru za njegovo zgoraj obojeno ravnanje, katero sega tako daleč, da nam se skuša kratiti naša pravica, namreč da se v zemljiške knjige glede naših zemljišč upisuje v našem jeziku, ter da se hoče celo zaradi tega pri državnem sodu uložiti

pritožba! Te iluzije, da bi se dal visoki deželni zbor prepričati, nemam, — saj mi je predobro znana zgodovina te zbornice.

Vendar jedno Vam rečem, in zdaj ne govorim sam zase, nego v imenu blizu 400.000 štajarskih Slovencev: Danes stojimo Slovenci na drugem mestu, kakor v 1860. letih. Dandenes ne more nobena večina tukajšnje zbornice Slovencev predrugačiti. Vi nas ne boste prepričali, da se potegujete za napredek, ako nas skušate oropati maternega jezika v šoli in v uradu! Sklepajte kar hočete! Vi nas sicer lahko ranite, nas lahko žalite in zavirate v našem napredku, pa, zadušili ne boste več našega naroda, niti zadržali njegovega vidnega in neprestanega napredka! — Kljub vsakemu pritisku hodili bodemo svojo pot in si konečno priborili jednako-pravnost v vrsti avstrijskih narodov!

Obžalovati pa je, da se od strani dež. odbora in dež. zbora ponavljajo taka žaljenja. Ravno ta deželni zbor in večina deželnega odbora poudarjata vedno, da je Štajerska celokupna in da se ne sme razdeliti. Ako Vam je res na tem kaj ležeče, pa ne trgajte sami vedno vezi, ki nas spaja; ta vez se trga najbolje s tem, če se žali naša narodnost, če se govori o „novoslovenskem“ in „windisch“, če se sklepajo taki predlogi, kakor je predstoječi, v katerih se pravi, da zasluži obojeno postopanje deželnega odbora „hvaležno priznanje“

Razumi se, da bodem glasoval za predlog manjšine. (Živahno odobrava in ploskanje na desni.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane.

Dr. Valentin Zarnik.

Velki petek popoludne ob 3 zatisnil je svoje oči Valentin Zarnik, mož, čegar spomin bode v zgodovini slovenskih narodnih borb živel na veke.

Zarnik bil je, kakor večinoma vsi slovenski dijaki, vbog, toda znal je to zapreko premagati z železno marljivostjo tako, da si je že na gimnaziji v Ljubljani, kasneje pa na Dunajskem vseučilišču s privatnim podučevanjem prislužil za obstanek potrebnega denarja, vrh tega pa se je pridno učil stroke svojega poklica, ptujih jezikov in ptujega slovstva tako, da je stopivši v dežansko življenje imel velik zaklad vednosti. — Ko je svoje študije dovršil, vstopil je pri hrvatskem banu Rauch-u za hišnega učenika, kjer si je pridobil temeljito poznanje hrvatskega političnega in socijalnega življenja.

Dalje pripravljal se je naj pred na Štajerskem in konečno v Ljubljani v advokatorskih pisarnah za svoj prihodnji poklic. Samostojni odvetnik postal je pred 11 leti; mnogo pred že je deloma z živo, deloma s pisano besedo pomenljivo segal v slovensko politično življenje